

УДК 347.1

V. Myronenko

DEFINITION OF A SUBJECT OF A RIGHT TO CLAIM COMPENSATION FOR DAMAGES CAUSED BY THE DEATH OF A VICTIM

В.П. Мироненко

*кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри цивільного права і процесу
Національної академії внутрішніх справ
м. Київ*

ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ПРАВА ВИМОГИ В ЗОБОВ'ЯЗАННЯХ ПО ВІДШКОДУВАННЮ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ СМЕРТЮ ПОТЕРПІЛОГО

Постановка проблеми. Життя — найбільш важливе благо, втрата якого є непоправною, через що потребує підвищеної охорони та захисту. Аналіз правозастосовної практики дозволяє стверджувати, що завдання шкоди життю в результаті різного роду правопорушень явище доволі часте. Тільки на дорогах України, в результаті дорожньо-транспортних пригод, щорічно гине 5 тисяч людей і 40 тисяч отримують серйозні тілесні ушкодження. Серед загиблих і травмованих — громадяни до 50 років, 80 % з яких — чоловіки (з точки зору цивільного права — потенційні годувальники). Внаслідок надзвичайних ситуацій різного характеру у 2017 році в Україні загинула 141 особа. За останні 25 незалежних років Україна втратила близько 4 тисяч гірників [1].

Не дивлячись на значимість такого немайнового блага, як життя людини, існує маса невирішених проблем у сфері відшкодування шкоди, завданої смертю фізичної особи. Зокрема, це питання визначення кола осіб, що мають право на її відшкодування, порядку відшкодування шкоди та ряд інших. Аналіз юридичної літератури та судової практики дозволяє констатувати, що окремі категорії громадян не захищені в цьому сенсі належним чином. До такої категорії, в першу чергу, слід віднести дітей, непрацездатних та непрацюючих громадян. Необхідність дослідження проблематики відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого, обумовлена концептуальними змінами чинного

цивільного та цивільно-процесуального законодавства, що регламентує окреслений вид правовідносин.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Особливе значення для дослідження цивільно-правового регулювання відносин з відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого мають праці українських цивілістів Д.В. Бобрової, В.І. Борисової, І.В. Венедиктової, С.Д. Гринько, О.В. Дзери, А.С. Довгерта, І.В. Жилінкової, В.І. Кисіля, В.М. Коссака, О.В. Кохановської, Н.С. Кузнецової, І.М. Кучеренко, В.В. Луця, Р.А. Майданика, В.Ф. Маслова, Г.К. Матвєєва, О.О. Мережка, О.О. Отраднаної, О.А. Підпригори, О.О. Підпригори, С.О. Погрібного, З.В. Ромовської, І.В. Спасибо-Фатєєвої, Є.О. Харитонова, Я.М. Шевченко, Р.Б. Шишки та інших. Питання відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого є актуальними і для зарубіжної доктрини [11; 12; 13; 14; 15; 16].

Мета статті полягає у дослідженні легальних та доктринальних засад визначення кола суб'єктів відповідальності у зобов'язаннях по відшкодуванню шкоди, завданої смертю потерпілого з метою удосконалення законодавства та правозастосовної практики у зазначеній сфері.

Основні результати дослідження. Чинне цивільне законодавство не в змозі передбачити, яким чином можливо запобігти завданню шкоди життю і здоров'ю громадянина, проте йому під силу встановити способи захисту порушених цивільних прав. Завдання щодо охорони життя і здоров'я громадян деліктні зобов'язання виконують головним чином опосередковано шляхом відшкодування шкоди, завданої ушкодженням здоров'я чи смертю фізичної особи.

Різноманітність життєвих ситуацій, за яким можливе завдання майнової чи немайнової шкоди іншому суб'єкту, визначає різноманітність правових способів, що використовуються для їх ліквідації. Залежно від причин, що викликали шкоду, вона може відшкодовуватись за рахунок суспільства в цілому (шляхом виплат за державним страхуванням і соціальним забезпеченням), або ж за рахунок безпосереднього заподіювача шкоди (делінквента), чи відповідальних за нього осіб, чи за рахунок інших осіб, які не будучи заподіювачами шкоди, проте в силу існуючих з потерпілим договірних правовідносин чи інших підстав, зобов'язані її відшкодувати. В цьому сенсі, одним із важливих правових засобів, які забезпечують відновлення порушеного права, є зобов'язання, що виникають внаслідок завдання шкоди.

Одним із елементів зобов'язального правовідношення з відшкодування шкоди є його суб'єктний склад.

В силу специфіки виникнення в зобов'язаннях внаслідок завдання шкоди, сторони (кредитор і боржник) йменуються частіше як «потерпілий» та «заподіювач шкоди» (делінквент), що не завжди виправдано. У випадку завдання шкоди життю громадянина, в якості потерпілого може розглядатися як сам померлий, так і особи, управнені на відшкодування у зв'язку із його смертю. Поняття потерпілий у цьому випадку застосовується в цивільно-правовому сенсі, тобто як особа, чії цивільні права порушені в результаті дій інших осіб. Право вимоги в зобов'язаннях по відшкодуванню шкоди, завданої

смертю фізичної особи, має суто майновий зміст. Тому ми підтримаємо позицію М.С. Мережкіної, яка вказує, що повне ототожнення поняття «потерпілий» з кредитором в зобов'язаннях з відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого, не припустимо [2, с. 13].

Такий висновок є цілком закономірним, оскільки результатом шкоди, завданої смертю фізичної особи, є її смерть, така особа не може бути управненим суб'єктом (кредитором) в зобов'язальному правовідношенні, адже зі смертю громадянина припиняється його цивільна правосуб'єктність. Відповідно, заподіювач шкоди (особа, на яку законом покладено обов'язок відшкодування) стає боржником тих осіб, яким шкода нанесена опосередковано. Тобто, причинний зв'язок встановлюється через факт смерті громадянина (причина), результатом якої є майнові втрати та немайнова шкода інших осіб (наслідок). Як бачимо, суб'єкти стають управленою стороною в зобов'язанні в силу завдання шкоди саме їхнім майновим чи немайновим благам, хоча шкода завдається опосередковано — шляхом позбавлення життя іншого суб'єкта.

Розглядаючи питання щодо визначення кола учасників зобов'язання з відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого, можна стверджувати, що як особою, зобов'язаною відшкодувати завдану шкоду, так і особою, яка має право вимагати відшкодування в зазначеному виді делікту, можуть виступати різні суб'єкти цивільних правовідносин. В юридичній літературі відшкодування збитків є одним із найбільш поширених наслідків порушення цивільних прав. ЦК України виділяє цю санкцію із решти інших, надаючи їй риси універсальності і майже повної розповсюженості. У потерпілої сторони є право завжди вимагати повного відшкодування завданої шкоди, якщо інше не передбачено законом чи договором [3].

Залежно від виду шкоди, завданої смертю потерпілого, управнених вимагати відшкодування суб'єктів, можна поділити на дві групи: особи, які понесли майнові втрати та особи, які понесли немайнові втрати.

Майнові втрати у зв'язку із смертю людини несуть різні суб'єкти. Серед осіб, яким завдано майнових втрат, самостійними правами наділені: утриманці (особи, що втратили годувальника); кредитори за договорами; вигодо набувачі за договором страхування; особи, яким завдано реальних збитків.

В силу ст. 1200 ЦК України, у разі смерті потерпілого право на відшкодування шкоди мають непрацездатні особи, які були на його утриманні або мали на день його смерті право на одержання від нього утримання, а також дитина потерпілого, народжена після його смерті. Крім того, законодавець визначає виключний перелік непрацездатних осіб, які мають право на відшкодування. До таких осіб віднесено: дітей; чоловіка (дружину), батьків (усиновлювачів), які досягли пенсійного віку; інваліда, якого потерпілий зобов'язаний був утримувати; одного з батьків (усиновлювачів) або другого із подружжя чи іншого члена сім'ї незалежно від віку і працездатності, якщо вони не працюють і здійснюють догляд за дітьми, братами, сестрами, внуками померлого; інших непрацездатних осіб, які були на утриманні потерпілого [3].

Як бачимо, в зазначеному переліку окремою категорією осіб, що мають право вимагати шкоди, завданої смертю потерпілого, виділено — «інший член

сім'ї». З усією очевидністю можна вести мову про те, що поняття члена сім'ї є найбільш спірним у юридичній науці, оскільки, як у колишньому, так і в чинному законодавстві, відсутнє єдине поняття і перелік складу сім'ї, членів сім'ї, родичів чи свояків. Уявляється, що його дійсно важко виробити через те, що кожна галузь права і навіть окремі інститути однієї галузі права переслідують різну мету і неоднаково визначають поняття члена сім'ї.

Так, членами сім'ї відповідно до ст. 3 СК України є особи, що спільно проживають, пов'язані спільним побутом та мають взаємні права та обов'язки. Як правило, це подружжя, діти, батьки, внуки, рідні брати та сестри, а також інші родичі, утриманці, тощо [4]. В Законі України «Про попередження насильства в сім'ї», членами сім'ї визнаються особи, які перебувають у шлюбі; проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою; їхні діти; особи, які перебувають під опікою чи піклуванням; є родичами прямої або непрямої лінії споріднення за умови спільного проживання [5]. Таке ж визначення членів сім'ї закріплене в «Інструкції щодо порядку взаємодії управлінь (відділів) у справах сім'ї, молоді та спорту, служб у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та відповідних підрозділів органів внутрішніх справ з питань здійснення заходів з попередження насильства в сім'ї» [6].

Розглядаючи дане питання, необхідно визнати слушними міркування С.І. Шимон, яка вказує на деякі особливості вказаного переліку осіб, що є членами сім'ї. Зокрема, на її думку, такі особливості полягають у наступному: по-перше, не встановлено жодних обмежень щодо ступеня споріднення: родичі прямої чи бокової лінії будь-якого ступеня споріднення є членами сім'ї за умови спільного проживання. По-друге, ценз спільного проживання не стосується дітей та підопічних осіб — вони є членами сім'ї своїх батьків (опікунів, піклувальників). По-третє, мова може йти як про спільних дітей подружжя (чоловіка і жінки, що проживають однією сім'єю без реєстрації шлюбу), так і про дітей одного з них, а також про усиновлених дочку, сина. По-четверте, закон не згадує прийомних батьків та прийомних дітей, батьків-вихователів та вихованців дитячих будинків сімейного типу, патронатних вихователів, однак за змістом сімейних правовідносин, які виникають між такими особами, їх також слід відносити до членів сім'ї. По-п'яте, в наведеному переліку не згадуються особи, які перебувають у відносинах свояцтва (мачуха, вітчим, падчерка, пасинок, невістка, зять), утриманці, а такі особи за умови спільного проживання також повинні належати до членів сім'ї. Такий, висновок, продовжує далі автор, відображено в Рішенні Конституційного Суду України від 3 червня 1999 р. у справі про офіційне тлумачення терміна «член сім'ї» [7, с. 15–16]. Погоджуючись з такою точкою зору, слід констатувати, що існує нагальна потреба узгодження галузевого (спеціального) законодавства, зокрема і з положеннями сімейного законодавства. До того ж, необхідно брати до уваги і легальне закріплення поняття «близькі особи», до яких Законом України (ст. 1) «Про запобігання корупції» віднесено чоловіка, дружину, батька, матір, вітчима, мачуху, сина, дочку, пасинка, падчерку, рідного брата, рідну сестру, діда, бабу, прадіда, прабабу, внука, внучку, правнука, правнучку, усиновлювача чи усиновленого, опікуна, піклувальника, особу, яка перебуває під опікою або

підкуванням, а також осіб, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки, в тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі [8].

Отже, все вище наведене дозволяє стверджувати, що в зобов'язаннях з відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого, завжди присутня так звана юридична фікція, яка визначається як прийом мислення, що допускається чи прямо приписується правовою нормою, і який полягає у визнанні відомого неіснуючого факту існуючим чи, навпаки, існуючої обставини неіснуючою [9, с. 578]. Вона виявляється у визнанні існуючого і такого, що триває обов'язку померлого по утриманню непрацездатних осіб, яких він повинен був утримувати в силу закону. В силу того, що цей обов'язок носить особистий характер, він припиняється смертю громадянина. Однак, обов'язок відшкодувати втрату такого утримання переходить до особи, відповідальної за завдання шкоди.

Самостійною категорією осіб, яким нанесено шкоду в результаті завдання смерті, виступають кредитори померлого із договорів. Майнова шкода може виникати із невиконаних договорів, право вимоги за якими не можуть бути включені в спадкову масу. Це ті зобов'язання, в яких виконання не може бути здійснене без особистої участі боржника або ж зобов'язання іншим чином нерозривно пов'язане з особою боржника (авторський договір). Такі зобов'язання припиняються смертю боржника в силу ст.608 ЦК України [3]

Якщо ж суб'єкт був застрахований за договором особистого страхування, то у відповідності із правилами гл. 67 ЦК України виникає зобов'язання, кредитором за яким при страхуванні життя є або страхувальник (якщо він застрахував життя іншої особи), або вигодо набувач. У випадку смерті особи, застрахованої за договором, в якому не названо вигодо набувача, вигодо набувачами визнаються спадкоємці застрахованої особи [3].

В момент виплати страхового відшкодування в зобов'язанні по відшкодуванню шкоди, завданої смертю потерпілого, відбувається заміна кредитора в порядку суброгації. Суброгація — це заміна кредитора (перехід прав кредитора до іншої особи) в уже існуючому зобов'язанні, що виникло із завдання шкоди застрахованій особі. До страховика, який виплатив страхове відшкодування, переходить в межах виплаченої суми право вимоги, яке страхувальник (вигодо набувач) має до особи, відповідальної за збитки, відшкодовані в результаті страхування. При цьому страховик також вправі вимагати від вказаної особи відшкодування витрат, понесених при розгляді страхового випадку.

Таким чином, суб'єктом, якому нанесені реальні збитки і який має право на відшкодування шкоди, завданої смертю фізичної особи, може бути страховик за договором особистого страхування на випадок смерті, за договором обов'язкового страхування чи договору страхування відповідальності.

В результаті смерті потерпілого, майнова чи немайнова шкода може бути нанесена і іншим суб'єктам, які були пов'язані з померлими не тільки родинними чи договірними відносинами, але і особистими зв'язками або ж взяли на себе певні витрати, викликані хворобою чи смертю особи.

Особа, яка завдала шкоди смертю потерпілого, зобов'язана відшкодувати необхідні витрати на поховання та на спорудження надгробного пам'ятника

особі, яка зробила ці витрати (ст. 1201 ЦК України) [3]. Кредиторами за цим зобов'язанням можуть виступати будь-які особи, як фізичні, так і юридичні, які зробили ці витрати, і надавали відповідні докази. Тобто, фактично вони стягуються на користь тих осіб, які їх реально понесли. Ними можуть бути як члени сім'ї, так і інші фізичні чи юридичні особи, які добровільно взяли на себе клопіт та витрати на поховання чи на спорудження надгробного пам'ятника. Таким чином, відшкодування особі витрат, понесених нею на поховання, не ставиться в залежність від того, чи має вона право на відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника. Не важливими є і мотиви, покладені в основу рішення фізичної чи юридичної особи взяти на себе витрати на поховання.

Уявляється, що до осіб, яким шкода завдана внаслідок смерті потерпілого, в окремих випадках можуть бути віднесені і роботодавці, які здійснили витрати на навчання свого працівника. Так, наприклад, західні роботодавці вкладають у навчання менеджера середнього класу близько 8–10 тис. доларів [10, с. 56]. Померлий міг навчатися за цільовим направленням за рахунок роботодавця, уклавши контракт на роботу протягом певного часу. Крім того, роботодавці після смерті працівника повинні будуть понести певні витрати на пошук нового співробітника, звернутися в кадрове агентство, дати рекламну інформацію, що так само передбачає несення додаткових витрат.

Крім того, певні витрати можуть понести особи, які на час хвороби потерпілого чи після його смерті тимчасово утримували його дітей (братів, сестер чи інших осіб) до моменту призначення їм опікуна чи поміщення в дитячий виховний або медичний заклад. При цьому кредиторами можуть виступати як фізичні особи (родичі, друзі, сусіди), так і юридичні особи.

Не виключається, що смертю потерпілого, шкода може бути завдана і державі, яка наприклад, надала останньому можливість отримати вищу освіту за рахунок бюджетних коштів, і розраховувала на працю цього спеціаліста зі спливом певного часу.

Висновки. Таким чином, визначити коло кредиторів у зобов'язаннях із відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого, можливо тільки після виникнення даного зобов'язання та шляхом встановлення всіх осіб, які понесли втрати, і відповідно, набули права вимоги щодо їх відшкодування. Отже, кредитором у зобов'язанні з відшкодування майнової шкоди, завданої смертю потерпілого може виступати будь-який суб'єкт цивільного права — фізичні, юридичні особи, держава Україна, інші учасники цивільних відносин, визначені ст. 2 ЦК України. Право вимагати відшкодування завданої шкоди, завданої смертю потерпілого жодним чином не прив'язується лише до перебування з ним в будь-яких родинних відносинах чи відносинах утримання. Визнання особи суб'єктом права вимоги в кожному конкретному випадку повинно бути надано суду.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Наймасштабніші аварії на шахтах за роки незалежної України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://tsn.ua.ukrainina.naum>

2. *Мережкіна М.С.* Возмещение вреда, причиненного лишением жизни / Марина Сергеевна Мережкіна // Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. — спец. : 12.00.03 — гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право. — Волгоград. — 2006. — 188 с.

3. Цивільний кодекс України : чинне законодавство із змінами та допов. на 04 вересня 2017 року : (Відповідає офіц. текстові) — К. : Алерта, 2017. — 320 с.

4. Сімейний кодекс України ; чинне законодавство із змінами та допов. на 04 вересня 2017 року : (Відповідає офіц. текстові) — К. : Алерта, 2017. — 78 с.

5. Про попередження насильства в сім'ї. Закон України від 15 листопада 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 10. — ст. 70.

6. Інструкції щодо порядку взаємодії управлінь (відділів) у справах сім'ї, молоді та спорту, служб у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та відповідних підрозділів органів внутрішніх справ з питань здійснення заходів з попередження насильства в сім'ї. Наказ Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту та Міністерства внутрішніх справ № 3131/386 від 7 вересня 2009 р. [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0917-09/page>

7. *Шимон С.І.* Відшкодування моральної шкоди / С.І. Шимон // Відшкодування моральної шкоди: коментар, законодавство, судова практика / за заг. ред. М. К. Галянтича. — К. : Юрінком Інтер, 2013. — С. 11 — 25.

8. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2014. — № 49. — Ст. 2056.

9. *Мейер Д.И.* О юридических вымыслах и предположениях, о скрытых и притворных сделках. Казань, 1859; Юридический словарь. В 2-х томах. Т. 2. М. : Госюриздат, 1956. — 1086 с.

10. *Корицкий А.В.* Введение в теорию человеческого капитала : Учебное пособие. — Новосибирск : СибУПК, 2000. — 112 с.

11. European tort law 2009 / Helmut Koziol, Barbara C. Steininger (eds). — Berlin ; New York : Walter de Gruyter, P. 570 с.

12. *Gumelchain F.* Victimes: vos droits. Eduction du puits fleuri. France. 2003.

13. *Daniel Seligman.* How much money is your life worth?// Fortune magazine. 1986. 3 march.

14. *Woods, Edward A., and Metzger, Clarens B.* Americas Human Wealth: Money Value of Human Life. New York : F.S. Crofts @ Co.,1927.

15. *Koch Bernhard A.* Mainstreams in the Development Tort law : A Front-Line Snapshot [Електронний ресурс] / Bernhard A. Koch // The Geneva Papers on Risk and Insurance — Issues and Practice/ — 2006/ — № 31. — С. 270—276. — Режим доступу : http://www.Genevaassociation.org/media/244269/ga2006_gp31/282/29_koch.pdf

16. *Tinta M.F.* The landmark rulings of the Inter-American Court of Human Rights on the rights of the child : protecting the most vulnerable at the edge / M.F. Tinta. — Leiden : Boston, Mass. : Martinus Nijhoff Publishers, 2008. — P. 121, 122.

REFERENCES

1. Naimasshtabnishi avarii na shakhtakh za roky nezaleznoi Ukrainy [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu : <https://tsn.ua.ukraina.naym>

2. *Merezhkina M.S.* Vozmeshhenie vreda, prichinennogo lisheniem zhizni / Marina Sergeevna Merezhkina // Dissertaciya na soiskanie uchenoj stepeni kandidata juridicheskikh

nauk. — spec. : 12.00.03 — grazhdanskoe pravo; predprinimatel'skoe pravo; semejnoe pravo; mezhdunarodnoe chastnoe pravo. — Volgograd. — 2006. — 188 s.

3. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy : chynne zakonodavstvo iz zminamy ta dopov. na 04 veresnia 2017 roku : (Vidpovidaie ofits. tekstovi) — K. : Alerta, 2017. — 320 s.

4. Simeinyi kodeks Ukrainy ;; chynne zakonodavstvo iz zminamy ta dopov. na 04 veresnia 2017 roku : (Vidpovidaie ofits. tekstovi) — K. : Alerta, 2017. — 78 s.

5. Pro poperedzhennia nasylstva v simi. Zakon Ukrainy vid 15 lystopada 2001 r. // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. — 2002. — № 10. — st. 70.

6. Instruksii shchodo poriadku vzaiemodii upravlin (viddiliv) u spravakh simi, molodi ta sportu, sluzhb u spravakh ditei, tsentriv sotsialnykh sluzhb dlia simi, ditei ta molodi ta vidpovidnykh pidrozdiliv orhaniv vnutrishnikh sprav z pytan zdiisnennia zakhodiv z poperedzhennia nasylstva v simi. Nakaz Ministerstva u spravakh simi, molodi ta sportu ta Ministerstva vnutrishnikh sprav № 3131/386 vid 7 veresnia 2009 r. [Elektro nnyi resurs] — Rezhym dostupu : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0917-09/page>

7. *Shymon S.I.* Vidshkoduvannia moralnoi shkody / S.I. Shymon // Vidshkoduvannia moralnoi shkody: komentar, zakonodavstvo, sudova praktyka / za zah. red. M.K. Haliantycha. — K. : Yurinkom Inter, 2013. — S. 11 — 25.

8. Pro zapobihannia koruptsii : Zakon Ukrainy vid 14 zhovtnia 2014 r. // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. — 2014. — № 49. — St. 2056.

9. *Mejer D.I.* O juridicheskikh vymyslah i predpolozhenijah, o skrytyh i pritivnykh sdelkah. Kazan', 1859; Juridicheskij slovar'. V 2-h tomah. T. 2. M. : Gosjurizdat, 1956. — 1086 s.

10. *Korickij A.V.* Vvedenie v teoriiju chelovecheskogo kapitala : Uchebnoe posobie. — Novosibirsk : SibUPK, 2000. — 112 s.

11. European tort law 2009 / Helmut Koziol, Barbara C. Steininger (eds). — Berlin ; New York : Walter de Gruyter, P. 570 c.

12. *Gumelchain F.* Victimes: vos droits. Education du puits fleuri. France. 2003.

13. *Daniel Seligman.* How much money is your life worth? // Fortune magazine. 1986. 3 march.

14. *Woods, Edward A., and Metzger, Clarens B.* Americas Human Wealth: Money Value of Human Life. New York : F.S. Crofts @ Co., 1927.

15. *Koch Bernhard A.* Mainstreams in the Development Tort law : A Front-Line Snapshot [Elektronnyi resurs] / Bernhard A. Koch // The Geneva Papers on Risk and Insurance — Issues and Practice/ — 2006/ — № 31. — C. 270—276. — Rezhym dostupu : http://www.Genevaassociation.org/media/244269/ga2006_gp31/282/29_koch.pdf

16. *Tinta M.F.* The landmark rulings of the Inter-American Court of Human Rights on the rights of the child : protecting the most vulnerable at the edge / M.F. Tinta. — Leiden : Boston, Mass. : Martinus Nijhoff Publishers, 2008. — P. 121, 122.

Мироненко В.П. Визначення суб'єктів права вимоги в зобов'язаннях по відшкодуванню шкоди, завданої смертю потерпілого

У статті проаналізовано легальні та доктринальні засади визначення кола суб'єктів права вимоги у зобов'язаннях по відшкодуванню шкоди, завданої смертю потерпілого. Визначено категорії осіб, які набувають право на відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого. Запропоновано шляхи удосконалення правового регулювання зазначених відносин.

Ключові слова: право вимоги, майнова шкода, немайнова шкода, відшкодування шкоди, кредитор, боржник, потерпілий, заподіювач шкоди.

Миرونенко В.П. Определение субъектов права требования в обязательствах возмещения вреда, причиненного смертью потерпевшего

В статье проанализированы легальные и доктринальные начала определения круга субъектов права требования в обязательствах по возмещению вреда, причиненного смертью потерпевшего. Определены категории лиц, имеющих право на возмещение вреда, причиненного смертью потерпевшего. Предложены пути усовершенствования правового регулирования указанных отношений.

Ключевые слова: право требования, имущественный вред, неимущественный вред, возмещение вреда, кредитор, должник, потерпевший, причинитель вреда.

Myronenko V. Definition of a Subject of a Right to Claim Compensation for Damages Caused by the Death of a Victim

The article contains the analysis of the legal and doctrinal principles for determining subjects of a right to claim compensation for damages caused by the death of a victim. The categories of persons entitled to claim compensation for damages caused by the death of a victim are also determined. The article includes suggestions on the ways of improving the legal regulation of the above-mentioned relations.

Keywords: Claim (Right To Claim); Property Damage; Non-Pecuniary (Moral) Damage; Damages; Creditor; Debtor; Victim (Injured); Tortfeasor

Стаття надійшла до редакції: 11.12. 2017.